

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
 בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
 בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 329

ערש"ק פרשת "מטות-מסעי" א' אב תשע"ב

כוזז הקדושה!

כוזז הדיבור

פרשתינו בתחילתה מדברת על ענייני נדרים. עד כמה צריכים אנו להזהר בלשונונו ולדקדק בדיבורנו אפשר ללמוד מהסיפור הבא. נחזור עשרות שנים אחורה. העיר פתח תקוה בעת היווסדה. פרנסי העיר תכננו את הקמתו של בית העלמין, שהרי סוף אדם למיתה... היה בחור צעיר שאמר בהלצה שלא איכפת לו להיות הנקבר הראשון במושבה. עוד באותו שבוע נפטר אותו בחור והובא לקבורה. דיבורו לא שב ריקם והוא "זכה" להיות הנקבר הראשון בבית העלמין שבפתח תקוה. הדברים חקוקים על מצבתו עד היום. כמה זהירות ושמיירה צריכים אנו בכל העניינים הקשורים לפנינו, שהרי עליונותו של האדם וחשיבותו על פני בעלי החיים, באה לידי ביטוי ביכולתו לדבר. הדיבורים אף פעם לא חוזרים ריקם ויש מלאכים ממונים שנוטלים כל דיבור ודיבור שיצא מפיו של האדם ומחכים לשעת הכושר לקיים את מוצא פיו לטוב ולמוטב. וכדי להתחזק עוד בעניין חשוב זה של כוחו של הפה ומשמעות הדיבור, נביא את דבריו של רבי יהודה החסיד בספרו המפורסם "ספר חסידים" (אות מו) וזה לשון קודשו: "כל מעשיך יהיו לשם שמים. לא יהיה אדם הולך לאכול או לישון וכוונתו שיהיה בריא ושמן לעסוק בדברי העולם הזה ולהיות רודף אחר הממון, אלא יאמר: אישן ואוכל כדי שאוכל לעמוד בריאת בוראי ולעסוק בתורתו ומצוותיו. וכשהוא נוטל ידיו ומברך או כשמברך על הפירות או על המצוות השגורות בפי כל האדם, יכוין ליבו לברך לשם בוראו אשר הפליא חסדו עימו ונתן לו הפירות או הלחם להנות מהם וציוהו על המצוות. ולא יעשה כאדם העושה דבר כמנהג ומוציא דברים מפיו בלא הגיון הלב. ועל זה חרה אף ה' בעמו ושלח לנו את עבדו ישעיהו ואמר: "יען כי ניגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני וליבו רחק ממני ותהי יראתם לפני ומחזיקים בי כאדם שמחזיק ונוהג מנהג אבותיו בידו. באים בבית ומתפללים לפני תפילות קבועות כמנהג אבותם בלא לב שלם. הם מנקים את ידיהם ומברכים על נטילת ידיים ובצועעים ומברכים ברכת המוציא, שותים ומברכים כמו שהדבר שגור בפייהם, אך בעת שמברכין אינם מתכוונים לברכני. לכן על כן חרה אפני בו ונשבע בשמו הגדול לאבד חוכמת חכמיו היודעים אותו ומברכים אותו כמנהג ולא ככוונה דכתיב בתורה: "לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חוכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר". לפיכך הזהירו חכמים על הדבר ואמרו: יעשה דברים לשם פועלם כי כל אשר ברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לכבודו בראו, ואל תעשם עטרה להתעטר בה בעשותך את המצוות בפני הבריות להתהלל בהם כי לא נגיע אל רצון בוראנו, לפי שאנו עובדים למצוא חן בעיני אדם ויצא שחרנו לאשר נתכוונו לו חינם שלא נקבל שכר בכך, וכל העושה בסתר, זוכה ליותר שכר ולבסוף מתגלים ענייניו ומתעלה. "סוף דבר הכל נשמע", תרגום ירושלמי: כל דאיתעבד בעלמא הדין, עתיד לאתפרסמי לכל בני אינשי (כל הנעשה בעולם הזה, עתיד להתפרסם לכל בני אנוש). ומעשה באדם אחד שמת לפני זמנו כמה שנים. לאחר שנים עשר חודש הרבה, נתגלה בחלום לאחד מקרוביו. שאל לו: איך אתה נוהג בעולם שאתה שם? אמר לו: בכל יום דנים אותי על שלא הייתי מדקדק לברך ברכת המוציא וברכת הפירות וברכת המזון בכוונות הלב ואומרים לי להנאתך נתכוונת, שאלו: והלוא אין משפט לרשעים אלא שנים עשר חודשים בלבד וכבר עברו עליך יותר מיב' חודש ועדיין דנין אותך? אמר לו: אין דנין אותי פורעניות חזקים כמו בשנים עשר חודשים ראשונים". עכ"ל. ועתה נישא קל וחומר. אם על ברכות ומצוות מדקדקים עימנו כל כך בשמים ואפשר חלילה להעניש על אי קיומם כנאה וכיאות לפי הדין וההלכה, כמה מדקדקים ושוקלים את דיבורנו אם זה דיבור לשון הרע או ליצנות, רכילות וקללות ב"מ. נדע להזהר בכל מוצא שפתינו והיה זה שחרנו, וה' יתברך ישלח לנו את משיחנו במהרה, אמן!

בפרשתינו מסופר על המנהיג הגדול - הענו מכל אדם משה רבינו ע"ה שקצף על פקודי החיל, על שחזרו ממלחמת מדין, כאשר את נשות מדין שהכשילו אותם בעבירה הותירו בחיים! וממילא יוצא משה בפקודה חד משמעית להרוג כל אישה שהיתה ידה במעל והכשילה את בני ישראל. בתנא דבי אליהו, מובא סיפור נורא ואיום, שהעיד עליו אליהו הנביא זכור לטוב, מעשה שאירע עימו, שנכנס פעם אחת לעיר ואם גדולה בישראל, ובעיר היתה ישיבה המוקמת לתפארה ובה מאתיים בחורי חמד שעמלו עסקו בתורת ה'. והנה שנה לאחר מכן חזר שוב אליהו לאותה העיר וביקר בישיבה. לתדהמתו רוב בחורי הישיבה הלכו לעולמם רחמנא ליצלן, ולא נשארו אלא הקטנים, התחיל אליהו הנביא לבכות ולהתאבל עליהם, על אותם בחורי חמד שעסקו בתורה ונפטרו בדמי ימיהם, הגיע אליו מלאך מן השמים ושאלו לפשר בכייתו ואבלו. ענהו אליהו: "וכי לא אבכה ואתאנח על אלו שבאו לידי מקרא ומשנה ועכשיו הלכו להם והיו כלא היו?". אמר לו המלאך: "לא יפה עשית שאתה בוכה ומתאבל עליהם". אמר לו, "מפני מה?", ענה לו המלאך: "כי הם לא היו נוהרים בענייני קדושה!". והדברים נוקבים עד התהום, בחורים שעוסקים בתורה ובמצוות, נענשים ללא משוא פנים ומתים בצעירותם, ומלאך מגיע במיוחד משמים עם מסר חד משמעי לאליהו הנביא שלא יפה ונכון להתאבל עליהם מכיון שלא נוהרו בענייני קדושה! עד כמה מקפיד ה' יתברך על קדושת האדם, נורא ואיום! אחים יקרים, כעת שנמצאים אנו בימי הקיץ החמים, שומה עלינו לשמור ענייני וליבנו - תרי סרוסי עבירה, מכל משמר. עם כל הקושי הכרוך בכך, נזכור ונדע שבכל המנועות מראייה אסורה, ובכל שמירה ממוחשבת לא טהורה, מתעלים אנו לדרגות נוראות ונפלאות שאין כל בריה ומלאך יכולים לשער מתן שכרם! נשמור ענייני וליבנו, וה' יתברך ישמרנו כבבת עינו!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו ת"א	יציאת השבת	כניסת השבת	לרכנו ת"א
20:57	20:26	19:23	ת"א
21:14	20:24	19:08	י"ב
21:14	20:27	19:17	חיפה
21:11	20:24	19:24	כ"ש

הפסרת השבוע: "שימרו דבר"

מוטעמים לשבת

"לא יזול דברו" (ל,ג)

פירש הגאון רבי משה בן חמו זצ"ל מספרו שבמרוקו, שבשעה שהאדם מתעורר לדבר מצוה ונודר נדר, נברא מלאך קדוש המעותד להמליץ טוב בעדו ולעזורו. אך דע עקא, עד שהאדם לא ישלם את נדרו ולא יממש את הבטחתו, הרי מלאך זה חסר אונים ותש כוח, ואינו יכול לפעול את פעולתו לטובה! וזהו: "לא יחל דברו", מלשון חולי וחולשה. לא יחליש את המלאך שנברא מדיבורו הטוב, אלא ישלם את נדרו, ובכך יאמץ את כוח המלאך לעוזרו!

(מעייין השבוע)

"ואם הפר יפר אותם אזורי"

שובעו ונישא את עוונה" (ל,טז)

אפשר לפרש בדרך דרש כי אינו דומה החוטא בשוגג לחוטא במזיד, שהחוטא בשוגג יש לו תשובה פשוטה "לא ידעתי", אך החוטא במזיד שיודע שהדבר אסור ובכל זאת הוא חוטא, עונשו קשה. וזהו שרומז הפסוק: "ואם הפר יפר אותם",

דהיינו שייפר את מצוות התורה שלא לקיימם, "אחרי שומעו", לאחר ששמע מאחרים שחייב לעשות את הדברים ההם דהיינו, לקיים מצות עשה, והוא מפר אותם וחוטא במזיד, אזי "ונשא את עוונה", כל עוון ועוון שעושה מקבל עונשו, כי הוא חוטא במזיד.

(נשמת חיים)

"אלה הזווקים אשר ציוה ה' את"

משה בן איש לאשתו" (ל,יז)

יש לפרש בדרך רמז, על פי דברי רבותינו בתלמוד (שבת לג.): "הכל יודעים כלה למה נכנסה לחופה, אלא כל המנבל פיו אפילו חותמים עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה, הופכים עליו לרעה", דהיינו שאסור לספר דברים שבין איש לאשתו. וזהו שאמר הכתוב: "אלה החוקים אשר ציוה ה' את משה בין איש לאשתו", דהיינו שדברים שבין איש לאשתו צריכים להיות בבחינת "חוקים", שלא לדבר דברים אלו עם חבירו שלא לצורך, אלא יסתיר דברים אלו, ויקיים "ראת צנועים חוכמה".

(תורת הפרשה)

"בנו לכם ערים לטפיכם וגדרות
לצנאכם והיוצא מפיכם תעשו"
(ל,כד)

אמר ה"כתב סופר": אדם שמחבב את הממון והוא להוט אחריו, אין לתת אימון בדברתו, שכן תאוות הממון מביאה את האדם לידי הפרת דיברה. והנה, מצינו במדרש שאמרו בני גד ובני ראובן: "גדרות צאן נבנה למקננו וערים לטפנו" (פסוק טז) - שדאגו תחילה למקנה ואחר כך לטף, ואילו משה אמר להם: אל תהיו עושים את הטפל לעיקר, כי אם "ערים לטפכם וגדרות לצאנכם" - תחילה תדאגו לשלום טפכם ואחר כך לשלום רכושכם. לפיכך מוסיף משה ואומר להם: אם תשרשו מקרבכם את המידה הרעה הזאת, לחבב את הרכוש יותר מן הטף, כי אז "והיוצא מפיכם תעשו" - אפשר יהיה לסמוך על דיברתכם, מתוך ביטחון כי תקיימוהו...

(מעיינה של תורה)

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

בפרשתנו נצטוונו לזכור את עונשי המצרים, להכיר ולדעת שהבורא גומל לרשע כרשעתו, יש דין ויש דיין. בהקשר זה סיפר הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל מתלמסאן על הגאון רבי יעקב מברצלונה, תלמיד רבינו יהודה בן ברזילי זצ"ל. פעם בא ארבה לעיר וכיסה את עין הארץ, השחית הכל. כינס מושל העיר את המועצה לאסיפה, והוא עצמו יצא מביתו רגלי, לטיול קצר עד ארמון הממשל. בדרכו פגש ברבי יעקב, שהיה בדרכו לבית המדרש. שאלו: "יאמר נא החכם, מה דעת היהודים, מדוע בא הארבה?". ענהו רבי יעקב: "הארבה בא בגלל מכת הארבה". "חידה לי דברך", אמר המושל. הסביר רבי יעקב: "נערי הגויים מתנפלים על יהודי שניקרה בדרכם כארבה, ומפליאים בו מכותיהם". הוא הראה למושל סימני חבטות וחבורות, פצעים ומכות שנימרו את גופו: "בעוון זה בא הארבה". "ומדוע אין היהודים קובלים בפני הרשויות?", שאל המושל. "הם קובלים, ואיש אינו חוקר בתלונות. דמינו הפקר", השיב רבי יעקב. "ומי יאמר שבעוון זה בא הארבה?", הוסיף המושל ושאל. "אדרבה", ענה רבי יעקב, "ינסה המושל לתקן עוולה זו, ויראה אם הארבה לא יעוף וילך לו... צחק המושל לפיקחותו של החכם, עלה לבית המועצה והוציא צו, שהנוגע ביהודי לרעה יענש בכל חומר הדין בגוף ובממון. אך התפרסם הצו - וענני הארבה עלו מן הקרקע ונגוזו, לא נותר עד אחד, ושם שמים התקדש ברבים!

(מעייין השבוע)

"והסיר ה' ממך כל חולי". אדם הגיע לבית החולים לבדיקות שיגרתיות. הוא חש בטוב, הולך קוממיות, אבל התוצאות היו מדאיגות. יש לו גידול, רחמנא ליצולן, ועליו להנתח במהרה. בדחיפות לפני שהגידול יתפשט, יצמיח גרורות... קבעו תור בהול לניתוח, להוציא את הגידול. יום לפני הניתוח פנה האיש לצדיק רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, לבקש את ברכתו, הראה לו את הצילום. התבונן הצדיק בצילום, ואמר: "בוא, הסתכל גם אתה. הרי אין לך מאומה, הכל כשורה. אין כאן אלא נקודה זעירה של דם קרוש... נעתקו המילים מפי האיש, והצדיק המשיך ואמר: "אם בקולי תשמע, תיתן שתיים עשרה אלף לירות לצדקה, ובזכות המצוה התרפא ולא תזדקק לניתוח!". מיהר האיש ונתן לצדיק את הסכום הנדרש, שחולק בו כיום לצדקה. למחרת היום התייצב האיש במחלקה, מבלי לומר דבר. ערכו לו סידרת צילומים. התבונן בהם הרופא, קרא לרופא נוסף, ויחדיו החליטו שאין כל צורך בניתוח. שיחררוהו לביתו. במקום למהר לביתו, פנה האיש לבית הצדיק, לבשרו על שיחרורו. לאחר שיצא, פנה הצדיק אל הנוכחים ואמר: "רואים אתם, מן השמים גוזרים על האדם שיוציא שתיים עשרה אלף לירות על רפואים ורפואות. אם הקדוש ברוך הוא חננו בשכל, הוציא סכום זה על צדקה, וכבר נאמר: "וצדקה תציל ממוות"... כך הקטין הצדיק את ערך המופת הגלוי שחולל כאן...

❦ ❦ ❦

זיירת השבוע

מה הקשר בין נבואה לסיפורה 10?

את התשובות יש לשלוח לכפס: 03 558 4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש)

אוגדן של עלוני ישא ברכה

פתרון החידה מפרשת "פינחס": פרק כ"ו, פסוק ט'.

והייתם לי סגולה

סגולה להגיע בשלום למחוז חפצו, שיתן לו חבירו לפני שיוצא לדרך מטבע שיתן לצדקה כשיגיע למחוז חפצו, ועל ידי כן יהיה שליח מצוה, ושלוחי מצוה אינם ניוזקים. (טעמי המנהגים עמ' תקעה).

(הבית היהודי)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

היזכור הבנים

זהירות!!! פרסים ומתנות לפניך!!!

ומסופר בגמרא מסכת תענית (כד.): היה מקום מסויים שהיתה שם עצירת גשמים, נזדמן לשם רב וגזר תענית ולא ירד מטר. ירד לפני התיבה שליח הציבור, אמר: משיב הרוח, ונשב הרוח. אמר: מוריד הגשם, וירד מטר. שאל רב את השליח ציבור מה מעשיך (כלומר איזה מעשים טובים יש לך שזכית שענו לך משמים?) השיב לו: מלמד תינוקות אני, ומלמד אני בני עניים כבני עשירים, וכל מי שאין לו לשלם לי שכר לימוד, אני מוותר לו ולא לוקח ממנו כלום. ויש לי מחילות של דגים, וכל ילד שלא רוצה ללמוד, משחד אני אותו ומפייס אותו עד שמסכים ללמוד.

נמצינו למדים את חשיבות העידוד ומתן הפרס לילדים ולתלמידים. ואומנם ברור מאוד שעל ההורים להסביר לילדיהם, שהמטרה שלומדים או עושים מעשים טובים היא לא לשם הפרס, אלא לשם שמים וכו', והפרס הוא רק כדי לעודד ולדחוף אותם שיזדרזו במעשים טובים, ובכך אין חשש שיתרגלו לעשות מעשים טובים רק לשם הפרס. וכן יכולים ההורים להסביר לילדיהם, שהפרס הוא לא בתור "שכר", כי שכר על לימוד תורה ועל מעשים טובים אין בכוחות אנוש לשלם, אלא הפרס הוא "הערכה" על מעשיהם הטובים, כלומר שהפרס מבטא את הערכת ההורים על מעשיהם הטובים של הילדים.

זאת ועוד קראתי בשם מרן הגרא"מ שך זצ"ל שהביא (כמדומני משם החפץ חיים זיע"א) שלא טוב להרגיל את הילד במתנות על כל מצוה, כיון שמחר עלול לבקש פרס ומתנה גם על הנחת תפילין ואחריתו מי ישורנו, וגם באחת משיחותי עם כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א על נושא הפרסים לילדים, אמר לי שאם רואים שהילד כבר מתרגל לקבל מתנה על כל שיעור וכל תפילה, הרי שנעשה הדבר כהרגל רע שיש להיזהר ממנו. כללו של דבר, המתנות והפרסים הם טובים כאשר הם בגבול ובמידה, ולכן יש לשים תמרוך של זהירות! עצור! לבדוק ולחשוב שלא לעבור את המידה, ולה' הישועה.

שלום בית

האם אתה זושש יותר מהם?

הבאתי כאן לקט סיפורים מגדולי הדורות כפי שמובאים בספר שלום בית, למען ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות יקנה. ובכן, מסופר על הגאון רבי יצחק בלאזר זצ"ל (גאב"ד פטרבורג), שהיחס שלו לאשתו ולבני ביתו היה מופלא. הוא היה רגיל לומר שיש לאדם להתייחס לאשתו בכל הכבוד והזהירות, כמו לאדם זר, לבל לפגוע בה באונאת דברים, או באיזו מילה מעליבה ועקיצה, הוא קיים כלל זה בחייו. מאשתו הראשונה לא היו לו בנים, ולמרות סבלו הרב מערירותו, ועל אף תשוקתו העזה להקים זרע ולהשאיר לו שם וזכר, כפי שהוא מציין בהקדמת סיפרו "פרי יצחק", עם כל זאת, גילגל עימה יותר משלושים וחמש שנה ולא הציע לה גט. רק לאחר שאשתו באה לפניו בהצעה זו, והוא כבר יותר מבן חמישים שנה, הסכים לגרש אותה. אבל גם אז דאג לקיומה, נתן לה סכום כסף גדול, שלח אותה לארץ ישראל וכלכל אותה בריוח כל ימי חייה. לאחר גירושיה, נשא אלמנה צעירה אם לארבעה ילדים. בקחתו אותה, התנה עימה שיוכל לעזוב את הבית למשך חודש אלול ועשרת ימי תשובה, ועוד עם כל זה היה מבקש בכל פעם את סליחתה, והצטער כל ימיו שעולה לה לסבול מכך. והיה עושה כל המאמצים להסב לה נחת רוח, עזר לה בגידול הבנים וכדומה. כלילה כשתינוק היה בוכה, לא היה נותן לה לקום ממיטתה, ולמרות זיקנותו, היה הוא בעצמו מטפל בו. וכן השתדל בכל הזדמנות להקל את חייה, בערבי שבתות היה עוזר לה בהכנות שבת. ומסופר על הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל (גאב"ד ירושלים), שפעם כאשר אשתו הרבנית תלתה כביסה לאחר ימי מחלה, ניגש אליה בעלה הרב לעזור לה. הרבנית התנגדה בכל תוקף שרבה של ירושלים יעמוד ויתלה כביסה, באומרה שזה חילול כבוד התורה. השיב לה הרב: הרי את אחרי מחלה ואסור לך להתאמץ, ואילו לשכור עוזרת, אין משכורתי מספיקה לך... ומסופר על הגאון רבי נפתלי דוב מאמסטרדם זצ"ל (גאב"ד אלקסוט), כי לאחר נישואיו נשאל על ידי רבו רבי ישראל מסלנט: "רבי נפתלי, אמור נא לי, האם אתה עוסק במצות גמ"ח?", השיב לו: "מורי ורבי, אין לי כסף במה לעשות גמ"ח". "לא התכוונתי לגמ"ח בממון" - החזיר לו רבי ישראל - "אני מתכוין, אם אתה עוסק בחסד בתוך ביתך עם אשתך, צריך אתה לדעת כי לא לקחתה שפחה כדי שתשרת אותך, אשתך היא כגופך, ועליך לעזור לה..." רבי נפתלי לעת זיקנותו נשא אישה זקנה שתטפל בו. האישה הזאת חלתה מיד ונפל בחלקו לטפל בה. מעניין היה לראות היאך רבי נפתלי הישיש והחלוש משרת את אשתו. היה מנקה את הבית, שוטף ומדיח את הכלים, מסיק את הנרות ועוסק בכל העבודות הקשות, והכל מתוך חיבה ושמחה שנתגלגלה ליזו הזדמנות כזו להיטיב עם הזולת.

אמרי שפר

- * הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ אומר: גדולה תמימות מן החוכמה. אבל חוכמה רבה דרושה לאדם מישראל, עד שיגיע למדרגה של "תמים תהיה עם ה' אלוקיך".
- * הרה"ק רבי שלמה אלעמי אומר: אין ראוי למשכיל שידאג על מה שנאכדו ממנו - אלא שישמור על מה שנשאר לו.
- * הרה"ק רבי דוד בליאכער אומר: הדעת שאינה מלווה בביצוע מעשים מתאימים, דומה לחובש מגבעת פאר המכונה צילינדר והוא כולו ערום ויחף כביום היולדו.
- * רבנו תם הקדוש אומר: החכמים והחסידיים בתחילת תנאיי עבודתם יקחו לנפשם - לכבוש כעסם וליבם רחב לקבל מעשה בני אדם אם טוב אם רע.

(מתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

בנה, נתמלא רחמים וסלח לבן. לימים מתה אשתו, התחיל המלך לבכות עליה מרה יומם ולילה. אמרו לו אנשיו: וכי אין עוד אישה בעולם נאה הימנה וטובה הימנה? אמר להם: וכסבורים אתם שעליה אני בוכה, איני בוכה אלא על בני, שכל זמן שאימו היתה בחיים היתה מגינה עליו בשעת כעסי. עכשיו שהיא מתה, מי יגן עליו, והרי דומה כאילו הבן מת ונקבר. **אף כאן** היתה קשה לקדוש ברוך הוא מיתתו של משה, אמר: כל זמן שמשה חי, בשעה שבני מכעיסים אותי ואני רוצה לאבדם מן העולם, בא משה ומבקש רחמים עליהם ואני סולח לעוונם. כמו שנאמר: "ויאמר ה' סלחתי כדברך". וכן נאמר (תהילים ק"ב): "ויאמר להשמידם לולא משה בחירי", עכשיו שהוא ימות, מי יתפלל עבורם? ויש אומרים שהקדוש ברוך הוא דיבר עם משה דברים קשים, אמר לו: בשעה שעשו בני ישראל את העגל היו אחד עשר שבטים ורק שבט לוי היה עימך שלא נטל חלק בעגל. ובכל זאת שמת נפשך בכפך ויצאת נגד אחד עשר שבטים וכן נגד ערב רב, ונקמת מאת עובדי העגל ולא פחדת. ועכשיו בענין המדיינית, שאין כאן אלא שבט שמעון שעלולים לצאת נגדך בגלל נשיאם זמרי בן סלוא, ואחד עשר שבטים בודאי יהיו לצידך, ומכל מקום חששת ושתקת ולא יצאת להנקם בהם, אם כן אתה צריך עכשיו לתקן את הפגם הזה שעשית אז, והנקם ממדין עבור מעשה המדיינית, ואחר כך לאחר שתתקן הפגם, תאסף אל עמיך, שתבוא טהור לעולם הבא.

בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה: "נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים אחר תאסף אל עמיך", התחיל משה לפייס את הקדוש ברוך הוא על דבר מותו ולא נתפייס. אמר משה: וכי ראוי אני למיתה אחרי שהשגתי מה שלא השיג שום בן אדם, והרי ראוי שאשאר בחיים ואודיע לבני אדם דרכיך, לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יה. ענה לו הקדוש ברוך הוא ואמר: אילו היו החיים טובים לבני אדם, לא הייתי מטעים לאבות העולם טעם מיתה, שהרי הם היו בני אדם גדולים ובודאי הייתי נותן להם לחיות לעולם, ומכאן תראה עד כמה חשובה מיתה לצדיקים, כמו שנאמר: "יקר בעיני ה' המוותה לחסידיו". ובכל זאת לא נתפייס משה. עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא: אם אתה רוצה לחיות אלף שנה, הרי בדין שישאל לא יראו בנקמת אויביהם ולא בנקמת המדיינים, לפי שמתתן תלויה בנקמה זו. אמר משה: אם אני עתיד למות לאחר אלף שנה, אין הבדל בדבר, שהרי סוף אצטרך למות. כמו שנאמר (קהלת ה"א): "מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה". אם כן מוטב שיראו ישראל בנקמת אויביהם ויכניעו אותם ואמות. ולאחר שקיבל הגזירה באהבה, נצטער הקדוש ברוך הוא על מיתתו והיה הדבר קשה מאוד בעיניו. **משל** למה הדבר דומה? למלך שהיה לו בן קשה, והיה מכעיס את אביו כל שעה. ואימו היתה אוהבת מאוד את הבן הזה. כשעסק המלך, נטל חרב והיה מנופף בה על ראש הבן כדי להורגו. מיהרה אימו ובאה למסור נפשה למות במקום הבן. ראה המלך שאימו מוסרת נפשה על

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ אסור ליטול שערו או ציפורניו בין ביד בין בכלי וכן בשיניו, בין לעצמו בין לאחרים, ואסור מן התורה ליטול אפילו שיערה אחת, ובשתי שערות חייב חטאת. והמלקט לבנות מתוך שחורות אפילו באחת חייב, ודבר זה אפילו בחול אסור משום "לא ילבש גבר שמלת אישה".
- ✓ אסור לחתוך יבלת מגופו בין ביד בין בכלי בין לו בין לאחר. וכן אסור לתלוש שאר ציצין של עור שפירשו קצת מעל גבי ידו או במקומות אחרים.
- ✓ ציפורן שפרשה רובה מגוף האדם, אם יש לו צער מזה - מותר לו ליטלה לגמרי בידו או בשיניו, אבל אסור ליטלה במספריים או בסכין וכיוצא בזה.
- ✓ רצועות עור שסביב לציפורן - אסור להסירן בשבת אפילו בידו או בשיניו, ואפילו אם פירשו רובן מעור האצבע ומצערות אותו - אסור להסירן.
- ✓ אסור להסתרק במסרק בשבת, ואפילו אם הוא עשוי משער רך, מפני שאי אפשר שלא ייתלשו שערות. ומכל מקום מותר לתקן מעט את שער הראש בכלי (מברשת) העשוי משער רך, אבל במסרק ממש גם זה אסור, ונהגו לייחד את המברשת במיוחד לשבת, כדי שלא יהיה נראה כעובדין דחול.
- ✓ ישנם אנשים שמקילים לסרוק ראשם בשבת וכמעט נעשה הדבר היתר אצלם, ואוי לעינים שכך רואות לעבור בשאט נפש לחלל שבת בידים, ומהראוי לכל חכם בעירו להזהיר על זה, אולי ישמעו ויקחו מוסר. והרי יכולים הם לסדר את השיער ביד, ולמה לעבור איסור זה בידים.
- ✓ אסור להתז על השערות נוזל (ספריי) כדי לשמור את התסרוקת, מפני שעל ידי הנוזל השערות נדבקות וזה דומה לבנין.
- ✓ אסור לאישה לקלוע את שערותיה לצמה, וכן אסור להתיר את הקלוע כבר, מפני שדומה הדבר לבונה וסותר.
- ✓ מותר לקבץ את השערות המפוזרות ולתקן ביד, וכן לקשרן בסרט או בקשת.
- ✓ יש לזהר שלא יחך הרבה בזקן ולא יתעסק שם, שמא יתלש שיער. וכן הנשים שיש להן שערות רבות בראשן, לא יחככו הרבה בצפרניים שבודאי ייתלשו שערות. ומכל מקום מותר לאדם לחכך בנחת בשערות ראשו ואינו חושש שמא יתלוש מהן, ואף מותר להוציא שיירי מאכל שנדבקו בזקנו, ובלבד שיקפיד שלא יתלוש שערות.
- ✓ טוב לזהר לקנח צואת החוטם שיבשה קצת בנחת, שלא יתלוש שערות, אף על פי שמצד הדין אין בזה איסור, מכל מקום הנהגה בזה - תבוא עליו ברכה.
- ✓ מותר ללכת בשבת על גבי עשבים בין לחים בין יבשים, ואף אל פי שנתלשים לפעמים מכוח דריסת רגליו, כיון שאינו מתכוין לתלשם ואין הכרח שייתלשו. ואם העשבים גבוהים, ילך לאט ולא מהר ובודאי שלא ירוץ שם, כיון שמוכרחים להתלש בדריסתו עליהם.

(השבת והלכותיה)